

Tytułem wstępu

Z wielką przyjemnością oddajemy w Państwa ręce kolejny numer *Studia Scandinavica*, ukazujący się w roku niezwykłego jubileuszu. Rok 1945 to cezura szczególna dla skandynawskiej literatury dziecięcej. Wówczas na szwedzkim rynku pojawiła się książka *Pippi Pończoszanka*, pierwsza część trylogii (1945–1948) autorstwa Astrid Lindgren, a w Finlandii wydano *Małe trolle i duża powódź* – pierwszy z dziewięciu tomów serii książek (1945–1970) napisanych i zilustrowanych przez Tove Jansson. Tym samym obie postaci, Pippi i Muminek, świętują dziś osiemdziesiąte urodziny, hucznie obchodzone w Skandynawii oraz upamiętnione na łamach naszego czasopisma.

Popularność Muminków od lat nie przemija, a ich ponadczasowość przypisywana jest doskonałej dwuadresowości i życiowej refleksji, która wciąż jest zdumiewająco aktualna. O pierwszym tomie – *Małe trolle i duża powódź* – z intrygującej perspektywy torebki Mamusi Muminka przypomina Isabel Black w otwierającym niniejszy numer artykule „What’s in a (hand)bag? Moominmamma’s handbag in *The Moomins and the Great Flood* as an assemblage ‘bundle’”.

Z kolei Pippi, rudowłosa rebeliantka, odczytywana z początku jako kontrowersyjna i kwestionująca wiele norm społecznych, z czasem stała się ikoną i ulubienicą dzieci. Wytyczyła nowe ścieżki dla literatury dziecięcej, a nade wszystko kreacji postaci dziewczęcych, które uwolniła z genderowej klatki. Na jej fundamentalnym atrybucie, sile, skupiony jest zamykający niniejszą edycję czasopisma przekład artykułu „Czy tata Pippi był Kanadyjczykiem? Siła jako motyw przewodni w trylogii Astrid Lindgren o Pippi Pończoszance” Katariny Eriksson Barajas. Jego tłumaczenie jest owocem prac szwedzkiej sekcji Naukowego Koła Tłumaczy Literatur Nordyckich w Instytucie Skandynawistyki i Fennistki UG. Artykuł Isabel Black oraz prace studenckiego koła tłumaczy tworzą swoistą klamrę, mającą w zamyśle zwrócić uwagę czytelników na szczególne zjawisko, jakim jest skandynawska – lub szerzej: nordycka – literatura dziecięca.

W dziale „Literatura” oprócz refleksji nad prozą Tove Jansson znajdują Państwo artykuły poszerzające pojęcie nordyckości – ujęte z perspektywy komparatywnej bądź przybliżające teksty kultury eksplorujące mit i tradycję. Jürg Glauser przedstawia wybrane aspekty przemian średniowiecznej mitologii skandynawskiej w kontekście historycznym, badając ich obecność zarówno w narracjach pisanych, jak i w sztuce wizualnej. Katarzyna Maćkała zgłębia dialog, który Sławomir Mrozek prowadzi z Ibsenowskim *Peer Gyntem*. Violeta Basa, wychodząc od koncepcji

autoetnografii Mary Louise Pratt, analizuje *Moją książkę o Saamach* (1911, *Muitalus sámiiid birra*) autorstwa Johana Turiego. Z kolei Mateusz Kucab proponuje porównawczą analizę *Powtórzenia* Sørena Kierkegaarda i wiersza Emily Dickinson „I’m Nobody! Who are you?”, skupiając się na poetyckim i filozoficznym oglądzie świata prezentowanym przez oboje autorów.

Dział „Kultura i edukacja” otwiera tekst Magdaleny Tutki-Gwóźdź poświęcony stronie internetowej polskiego festiwalu filmowego w Norwegii (*Polske filmdager / Polskie Dni Filmowe*). Autorka ukazuje rolę strony internetowej w kształtowaniu tożsamości festiwalu oraz promowaniu idei dialogu międzykulturowego. Kolejne trzy artykuły podejmują tematykę edukacji i studiowania w kontekście nordyckim. Zespół badawczy z Uniwersytetu Babeşa i Bolyaia w Rumunii oraz Uniwersytetu Południowo-Wschodniej Norwegii (Sanda Tomescu Baci, Roxana-Ema Dreve, Raluca-Daniela Duinea, Ioana-Andreea Mureşan, Raluca Pop, Fartein Øverland) analizuje zawodowy rozwój absolwentów studiów licencjackich z zakresu języka i literatury norweskiej. Agata Rudnik i Laura Santoo przyglądają się fińskiemu pojęciu *sisu* definiowanemu jako wytrwałość, odporność i odwaga w obliczu trudności, rozważając jego potencjał w roli narzędzia psychologicznego wspierającego studentów w radzeniu sobie ze stresem, utrzymywaniu motywacji i budowaniu odporności psychicznej. Natomiast Agata Wicenciak-Szulc omawia zagadnienia związane z nauczaniem o Holokauście w ramach szwedzkiego systemu edukacji.

W dziale „Recenzje i komunikaty” czytelnicy znajdą omówienia trzech nordystycznych publikacji: Carina Damm przybliży rozprawę Dagfinna Skre, *The Northern Route to Kingship* (2025), rzucającą nowe światło na transkulturowy proces powstawania skandynawskich królestw, Diana Ciot-Monda przedstawia *Dyr og mennesker i norsk literatur* [Zwierzęta i ludzie w literaturze norweskiej] autorstwa Henninga Howlida Wærpa, natomiast Ewelina Bator recenzuje fennistyczną antologię *Oblicza romantyzmu* pod redakcją Magdaleny Roguskiej-Németh, Zoltána Németha, Anny Buncler i Łukasza Sommera.

Dodatkowo w tej sekcji zamieszczono trzy komunikaty autorstwa Mariusza Jakimowicza. Dwa z nich dotyczą wystaw malarskich: *Against All Odds – Historical Women and New Algorithms* w Statens Museum for Kunst w Kopenhadze (31 sierpnia – 8 grudnia 2024), prezentującej prace 24 nordyckich artystek działających na przełomie XIX i XX wieku, oraz *Hertervig – Hill. Dream and Reality* w Sztokholmie, poświęconej norweskiemu malarzowi Larsowi Hertervigowi (1830–1902) oraz szwedzkiemu artyście Carlowi Fredrikowi Hillowi (1849–1911). Trzeci komunikat to recenzja inscenizacji *Gry snów* Augusta Strindberga (reżyseria: Sławomir Narloch, premiera: Teatr Narodowy, Scena przy Wierzbowej im. Jerzego Grzegorzewskiego, 13 kwietnia 2024).

Inspirującej lektury

w imieniu Redakcji życzą

Maria Sibińska oraz Hanna Dymel-Trzebiatowska